

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
Maa- ja metsätalousministeriö

Kopio: Pääministeri Petteri Orpo, ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen, valtiosihteeri Risto Artjoki, valtiosihteeri Päivi Nerg

Asia: EU:n metsäkatoasetuksen toimeenpano Suomessa

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry on seurannut huolestuneena EU:n metsäkatoasetuksen ympärillä käytyä keskustelua. Ministerin ulostulo viime kesänä omalla tulkinnallaan oli merkittävä avaus toimeenpanokeskusteluun. Tulkinnan mukaan Suomessa ei ole asetuksen julkaisun ja asetuksessa olevan takautuvan toimeenpanopäivän välillä tapahtunut metsäkatoa aiheuttavia maankäytön muutoksia.

Ministerin tulkinta takautuvuuden mahdollisesti aiheuttamien ongelmien osalta ei kuitenkaan riitä investointeja suunnitteleville maito- ja naudanlihataloille. Investoijat tarvitsevat pikaisesti lisätietoa, jotta rakennushankkeet voisivat lähteä käyntiin. Metsäkatoasetuksen toimeenpanoa valmisteleavan työryhmän aikataulu jättää investointeja suunnittelevat myös ensi kesän osalta tyhjän päälle. Tarvitsemme ohjeet, joita tulkitaan kaikilla hallinnon tasoilla yhtenäisesti.

Metsäkatoasetuksen toteuttaminen lisäisi kustannuksia vastoin hallitusohjelman kirjauksia niin kotieläintaloudessa kuin metsätaloudessa. Kustannuksia muodostaa sen todentaminen, ettei viljelijöiden ja metsänomistajien toiminnasta aiheudu metsäkatoa. Tässä lisäkustannukset voidaan vähentää hyödyntämällä olemassa olevia järjestelmiä, kuten metsänkäyttöilmoitusta ja nautarekisteriä. Kustannuksia syntyisi myös markkinavalvonnasta, jossa Suomen riskiluokitus määrittää valvonnan laajuutta.

Tällä hetkellä ei ole tarkkaa käsitystä, miten asetusta aiotaan toteuttaa. Komission mukaan toimeenpano-ohjeiden valmistelu vaatii vielä aikaa. Asetuksen toimeenpano 31.12.2024 on käytännössä mahdotonta, koska ohjeita ei ole. Sama viesti on tarjolla monesta muustakin lähteestä. Tämä on huolestuttavaa muun muassa tuontivalvauksen saatavuuden kannalta. Korvaavan valvauksen hankinta kasvattaa kotieläintuotannon kustannuksia. Sama luotettavan alkuperätiedon puute koskee kaikkia muitakin metsäkatoasetuksen piirissä olevia tuotteita.

Kauppapoliittisesti niin Afrikan kuin Etelä-Amerikan maat painostavat komissiota. Asetuksen tavoitteiden toteuttaminen ei ole helppoa myöskään Kanadassa eikä USA:ssa. Tämä voi pakottaa komission uusiin myönnytyksiin, tulkintoihin tai lisämääräaikoihin. Metsäkatoasetuksen tulkinnan Suomessa pitää seurata komission tarkentuvia vaatimuksia tuonnille kolmansista maista.

Asetuksen toimeenpanossa pitää ajatella myös vaikutuksia pidemmällä aikavälillä. Mikään elinkeino ei säily kilpailukykyisenä ilman investointeja. Oleellinen kysymys on, millä tasolla tiedon pitää siirtyä omistajanvaihdosten yhteydessä ja miten hallinnoidaan esimerkiksi peltojen tai rakennusten käyttötarkoitusten rajoitteita vuosikymmenten yli.

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja pääministeri Petteri Orpo tapasivat kesällä ja sopivat, että Suomen haasteisiin löydetään ratkaisu. Odotamme, että ministeri yhdessä valtioneuvoston kanssa on proaktiivinen, jotta toimeenpano-ongelmiin löydetään ratkaisuja.

MTK ehdottaa:

- MMM määrittää metsäkatoasetuksen mukaisen maankäyttökartan pikaisesti.
 - o Tukijärjestelmän pohjana oleva lohkotietojärjestelmä ei vastaa metsäkatoasetuksen mukaista maankäytön maatalouskäyttötulkintaa eikä silloin myöskään suomalaista tulkintaa metsästä. Muun muassa laiduntaminen puustoisella alueella siirtää asetuksen mukaan "metsän" maatalouskäyttöön, jolloin iso osa maatalojen talouskeskusten ympärivästä alueesta pitää tulkita olevan maatalouskäytössä jo nyt.
- Viljelijöillä pitää olla mahdollisuus palauttaa aikaisemmin maatalouskäytössä olleita alueita maatalouskäyttöön.
 - o Komission käyttämät kuvat joulukuulta 2020 eivät kerro todellisesta tilanteesta täsmällisesti. Viljelijällä pitää olla oikeus palauttaa maatalouskäyttöön alueita, jotka ovat olleet aikaisemmin laidun- tai muussa käytössä, vaikka kuvat kertoisivat puustosta alueella.
 - o Olemassa olevan rakennuspaikan täydennys- ja muutosrakentaminen ei voi aiheuttaa metsäkatoa.
- Hallituksen pitää vaatia komissiota muuttamaan kirjauksia metsäkatoasetuksen kompensointimahdollisuuksista metsäisissä maissa. Kolmansien maiden asetuksen tulkintoihin mahdollisesti saamat myönnytykset tekevät metsäisten maiden vaatimukset ajankohtaiseksi.
 - o Metsäisissä maissa¹ on jo nyt käytössä metsäisyyteen liittyvä poikkeus, jota voitaisiin soveltaa ainakin rakennuspaikkojen lähialueille.
- Toimeenpanon aikataulu on mahdoton. Hallituksen on vaadittava toimeenpanon lykkäämistä, koska metsäkatoasetuksen todentamiseksi uskottavaa tietojärjestelmää ei pystytä rakentamaan niin, että se olisi huolellisesti testattuna käyttökunnossa joulukuussa 2024.
 - o Asetus voisi tulla voimaan aikaisintaan vuosi sen jälkeen, kun lopulliset toimeenpano-ohjeet on julkaistu.

MTK odottaa MMM:n ryhtyvän pikaisiin toimiin Suomen oloihin sopivien ratkaisujen löytämiseksi komission kanssa. Kiirehdimme myös ratkaisujen tiedottamista viljelijöille ja metsänomistajille, jotta usko investointeihin elinkeinonkehittämiselle voidaan taata.

Juha Marttila
Puheenjohtaja, MTK

Jyrki Wallin
Toiminnanjohtaja, MTK

¹ "Suomi voi soveltaa metsäisyyspoikkeusta, koska Suomessa yli 50 % maa-alasta on metsää (74 %) ja koko Manner-Suomi on luonnonhaitta-alueetta asetuksen (EU) N:o 1305/2013 32 artiklan 1 kohdan a tai b alakohdan mukaisesti. Ahvenanmaata ei voida vapauttaa tästä vaatimuksesta, koska se on luokiteltu luonnonhaitta-alueeseen asetuksen (EU) N:o 1305/2013 artiklan 32 1 kohdan c alakohdan perusteella."
"Muut Manner-Suomen alueet kuin Varsinais-Suomi ja Uusimaa voidaan vapauttaa tästä vaatimuksesta, koska muilla alueilla metsämaan suhde maatalousmaahan on yli 3:1."